

صدا و سیماي جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش های سیاسی

گزارش پژوهشی؛

دستاوردهای صنعت پتروشیمی

(بمناسبت چهل سالگی انقلاب اسلامی)

فرآورده های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش های زیر قابل دسترس است:

- وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: محمود نانکلی

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

۱.....	□ نکات برجسته:
۱.....	□ مقدمه و طرح مسئله
۱.....	تاریخچه و ساختار شرکت ملی صنایع پتروشیمی
۱.....	با شرکت های پتروشیمی بیشتر آشنا شویم
۲.....	روند توسعه و تحول صنعت پتروشیمی
۳.....	دستاوردهای صنعت پتروشیمی در سالهای قبل از انقلاب اسلامی (سال ۱۳۵۶)
۴.....	دستاوردهای صنعت پتروشیمی در دوران دفاع مقدس (۶۷ - ۱۳۵۸)
۴.....	دستاوردهای صنعت پتروشیمی در سالهای برنامه اول توسعه (۱۳۶۸-۱۳۷۳)
۵.....	دستاوردهای صنعت پتروشیمی در سالهای برنامه دوم توسعه (۱۳۷۴-۱۳۷۸)
۶.....	دستاوردهای صنعت پتروشیمی در سالهای برنامه سوم توسعه (۱۳۷۹ - ۱۳۸۳)
۶.....	دستاوردهای صنعت پتروشیمی در سالهای برنامه چهارم توسعه (۱۳۸۴ - ۱۳۸۹)
۶.....	دستاوردهای صنعت پتروشیمی در سالهای برنامه پنجم توسعه (۱۳۹۰ - ۱۳۹۵)
۷.....	اهمیت و جایگاه صنعت پتروشیمی در بخش صنعت و اقتصاد کشور
۱۱.....	آخرین وضعیت عملیاتی خط لوله اتیلن غرب
۱۲.....	هاب های جدید پتروشیمی
۱۳.....	چشم انداز آتی صنعت پتروشیمی
۱۳.....	انتظارات صنعت پتروشیمی از ساکله نظام اقتصادی و صنعتی کشور
۱۴.....	برنامه های توسعه ای صنعت پتروشیمی در برنامه ششم
۱۸.....	اهداف کلان
۱۹.....	اهداف کیفی
۱۹.....	جمع بندی

□ نکات برجسته:

- کل تولید شرکت ملی صنایع پتروشیمی تا پیش از انقلاب به ۲/۷ میلیون تن رسید.
- کل سرمایه گذاری انجام شده تا پیش از انقلاب حدود ۱۱۰ میلیارد ریال رسید.
- پس از گذشت بیش از نیم قرن از صنعت پتروشیمی در کشور، ظرفیت اسمی تولید محصولات به حدود ۶۲ میلیون تن رسیده است.
- جایگاه ویژه ایران در منطقه و جهان پس از گذشت چهار دهه در صنعت استراتژیک پتروشیمی
- سهم ۳۴ درصدی صنعت پتروشیمی کشور در صادرات غیر نفتی کشور

□ مقدمه و طرح مسئله

با پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی ایران، ساختارهای اقتصادی کشور نیز همانند سایر بخش های جامعه متحول شد و یکی از صنایعی که با وقوع انقلاب در مسیر توسعه و پیشرفت قرار گرفت، صنعت پتروشیمی است؛ صنعتی که تا کنون مراحل تکامل و توسعه را با سرفرازی طی کرده است، تا جایی که امروز به عنوان یکی از پرسودترین و توسعه یافته ترین صنایع ایران و منطقه غرب آسیا تبدیل شده و بازارهای جهانی را از آن خود کرده است و عملکرد قابل توجه این بخش با توجه به خصوصی شدن، خود انقلابی است که باید مورد توجه قرار گیرد؛ چرا که شاید به جرات بتوان گفت جزو معدود صنایعی است که با توجه به واگذاری به بخش خصوصی، توانمند و پرقدرت به حیات خود ادامه داده است و در مسیر پیشرفت قرار دارد و وضعیت کنونی این صنعت به هیچ وجه قابل مقایسه با وضعیت این صنعت در پیش از انقلاب اسلامی نیست.

تاریخچه و ساختار شرکت ملی صنایع پتروشیمی

ایجاد صنعت پتروشیمی در ایران قدمتی ۵۰ ساله دارد و به دهه ۱۳۳۰ شمسی بر می گردد. در اواخر این دهه، وزارت اقتصاد وقت به منظور گسترش صنعت پتروشیمی در کشور، بنگاه شیمیائی کشور را تأسیس نمود و شرکت مزبور در سال ۱۳۳۷ طرح احداث کارخانه کود شیمیائی مرودشت فارس را به اجرا گذاشت. لیکن از آنجا که رشد این صنعت نیازمند فعالیتهای تخصصی گسترده تر و هماهنگ با صنعت نفت و گاز بود، به زودی ضرورت ایجاد سازمانی برای توسعه و هدایت صنعت پتروشیمی مشهود گردید و به همین سبب در سال ۱۳۴۲ شرکت ملی صنایع پتروشیمی با مالکیت دولت و تحت پوشش شرکت ملی نفت ایران تأسیس گردید و کلیه فعالیتهای مرتبط با ایجاد و توسعه صنایع پتروشیمی در این شرکت متمرکز گردید.

با شرکت های پتروشیمی بیشتر آشنا شویم

پتروشیمی ها محصولات شیمیایی هستند که از نفت و سایر منابع هیدروکربن مشتق می شوند. این شرکت ها به صورت کلی بر اساس نوع خوراک و محصولات تولیدی تقسیم بندی می شوند. در این میان در فرایندهای تولید صنایع پتروشیمی، تبدیل

هیدروکربن‌های نفت خام یا گاز طبیعی به فرآورده‌های مختلف و متعدد شیمیایی صورت می‌گیرد. فرآورده‌های پتروشیمی به بخش الفین، آروماتیک و گاز طبیعی تقسیم می‌شوند.

الفین شامل اتیلن، رویلین و بوتادین می‌شود که از اتیلن و پروپیلین به‌عنوان اصلی‌ترین ماده اولیه برای تولید مواد شیمیایی صنعتی و پلاستیک می‌توان نام برد. اما بوتادین عمدتاً برای ساخت کائوچوی مصنوعی استفاده می‌شود.

آروماتیک شامل بنزن، تولوین و زایلین‌ها است. بنزن یک ماده خام برای رنگ و شوینده‌های مصنوعی است؛ اما از زایلین‌ها برای تولید الیاف مصنوعی و ساخت پلاستیک بهره می‌برند. همچنین در بخش گاز طبیعی با استفاده از مونواکسید کربن و هیدروژن می‌توان فرآورده‌های پتروشیمی مانند آمونیاک و متانول تولید کرد. از آمونیاک نیز برای تولید اوره استفاده می‌شود؛ اما متانول یا به‌صورت محدود به‌عنوان سوخت در موتورهای با سیستم احتراق داخلی یا به‌عنوان حلال، ضدیخ و در تهیه سایر ترکیبات شیمیایی استفاده می‌شود. بر اساس بخش‌های مذکور، شرکت‌های پتروشیمی به چهار گروه اصلی تقسیم می‌شوند:

روند توسعه و تحول صنعت پتروشیمی

روند توسعه و تحول صنعت پتروشیمی در ایران پنج مرحله مشخص را در بر می‌گیرد.

(۱) مرحله پیدایش: این مرحله با تاسیس شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران در سال ۱۳۴۲ و با احداث واحد تولید کود شیمیایی شیراز در سال ۱۳۴۳ آغاز گردید.

(۲) مرحله گسترش اولیه: با ایجاد مجتمع‌های پتروشیمی رازی، آبادان، پازارگاد، کربن اهواز (ایران)، خارک، فارابی، بندرامام و طرح‌های توسعه پتروشیمی شیراز آغاز گردید. (دوره سال‌های ۵۶-۱۳۴۳)

(۳) مرحله رکود: به علت مسائل ناشی از جنگ تحمیلی، تولید به حداقل رسید و عملیات تکمیل احداث پتروشیمی بندرامام متوقف شد ولی تکمیل طرح‌های نیمه تمام از جمله طرح گسترش شیراز ادامه داشت.

(۴) مرحله تجدید حیات و بازسازی: اجرای طرح‌های برنامه پنجساله اول و دوم توسعه (پتروشیمی اصفهان، اراک و تکمیل مجتمع‌های بندرامام و ...) باعث شد که تولید در سال پایانی برنامه دوم به ۱۲ میلیون تن برسد.

(۵) مرحله جهش و تثبیت: در این دوره (برنامه‌های سوم، چهارم و پنجم توسعه) پتروشیمی به سمت استقرار در کلاس جهانی حرکت کرد. ویژگی‌های متمایز این دوره صرف نظر از جهش و فزونی تولید و ارزش تولیدات، ارتقاء جایگاه صنعت پتروشیمی در صادرات کالاهای غیر نفتی و در سهم اقتصاد ملی، ارتقاء نسبی جایگاه پتروشیمی ایران در منطقه و جهان و ... می‌باشد.

طی سال های اخیر با تغییر ماموریت شرکت ملی صنایع پتروشیمی از سازمان بنگاه دار به سازمان توسعه ای اهداف کلان صنعت پتروشیمی به قرار ذیل تثبیت گردید:

- توسعه پایدار و متوازن صنعت پتروشیمی در راستای تحقق اهداف چشم انداز ۱۴۰۴ صنعت پتروشیمی کشور با رویکرد تکمیل زنجیره ارزش بر اساس مطالعات آمایش سرزمین
- توسعه سرمایه گذاری و ایجاد ظرفیتهای جدید محصولات پتروشیمیایی و افزایش ارزش افزوده منابع هیدروکربوری با لحاظ نمودن تکمیل زنجیره ارزش با اولویت تکمیل طرحهای نیمه تمام
- ارتقاء سهم صنعت پتروشیمی در اقتصاد ملی و حضور مؤثر در بازارهای جهانی
- توسعه فناوری و فعالیت شرکتهای دانش بنیان داخلی در راستای بومی سازی فناوریهای نوین
- توسعه بازار، تولید محصولات متنوع و حضور در بازارهای داخلی (صنایع پایین دستی) و بین المللی جدید
- فراهم نمودن شرایط قانونی تخصیص منابع مالی مورد نیاز طرح های پتروشیمی

شرکت ملی صنایع پتروشیمی در طی مدت برنامه های توسعه ای، تمامی تلاش و همت خود را به کار بسته تا با دستیابی به موقعیت برتر و حداکثر استفاده از مزینهای نسبی کشور حضوری موثرتر، در منطقه و جهان بدست آورد. نماد چنین حضوری، تغییرات شاخص ها و متغیرهای اقتصادی بنگاه، چون تولید، صادرات، سرمایه گذاری، ارزش افزوده و سهم در تولید ملی، مشارکتهای منطقه ای و گستردگی بازارهای هدف صادراتی است.

روند توسعه صنعت پتروشیمی ایران در یک نگاه

شرح	واحد اندازه گیری	عملکرد در سال پیروزی انقلاب اسلامی (۱۳۵۷)	عملکرد در سال ۱۳۹۶ (پایان دی ماه ۹۶)
ظرفیت نصب شده	(میلیون تن)	۳	۶۴ (ظرفیت اسمی سال)
تنوع محصول	نوع	۱۷	۱۱۴
تعداد مجتمع	عدد	۶	۵۳
تولید	(میلیون تن)	۱/۶	۴۴/۲ (عملکرد ۱۰ ماهه)
مقدار فروش کل	(میلیون تن)	۱/۲	۳۲/۷ (واقعی-احتمالی)
مقدار صادرات	(میلیون تن)	۰/۶	۱۸/۴ (واقعی-احتمالی)
ارزش صادرات	(میلیارد دلار)	۰/۰۵	۹/۵۸ (واقعی-احتمالی)
مقدار فروش داخلی	(میلیون تن)	۰/۵۷	۱۴/۳ (واقعی-احتمالی)
ارزش فروش داخلی	(میلیارد ریال)	۱۱	۳۳۰۰۰۰ (واقعی-احتمالی)

دستاوردهای صنعت پتروشیمی در سال های قبل از انقلاب اسلامی (سال ۱۳۵۶)

- مرحله نخست توسعه و تحول صنعت پتروشیمی در سال ۱۳۴۲ با بهره برداری از واحد تولید کود شیمیایی مجتمع پتروشیمی شیراز آغاز شد و در پایان همان سال نیز شرکت ملی صنایع پتروشیمی تاسیس گردید. در مرحله بعدی و تا قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، توسعه این صنعت در قالب سه برنامه عمرانی (۵۶-۱۳۴۳) به

اجرا درآمد. از عمده اهداف این سه برنامه تأمین نیاز داخلی کشور به کودهای شیمیایی و برخی مواد پایه شیمیایی و پتروشیمیایی بود. احداث مجتمع های پتروشیمی رازی، آبادان، پازارگاد، کربن اهواز (ایران)، خارگ، فارابی (ایران نیپون) و طرحهای توسعه پتروشیمی شیراز و انجام بخش عمده ای از احداث پتروشیمی بندرامام (ایران ژاپن) حاصل تلاشهای این دوره است.

- در سال ۱۳۵۶ کل تولید شرکت ملی صنایع پتروشیمی به ۲/۷ میلیون تن (محصولات میانی و نهایی) رسید. در این میان ظرفیت تولید کودهای شیمیایی با اجرای طرح توسعه پتروشیمی رازی به حدود یک میلیون تن در سال افزایش یافت .
- در سالهای منتهی به سال ۱۳۵۶ کل سرمایه گذاری انجام شده در شرکت ملی صنایع پتروشیمی به حدود ۱۱۰ میلیارد ریال رسید.

دستاوردهای صنعت پتروشیمی در دوران دفاع مقدس (۶۷ - ۱۳۵۸)

- از ابتدای سال ۱۳۵۸ تا نیمه اول سال ۱۳۶۷ عمده فعالیت شرکت ملی صنایع پتروشیمی در پشتیبانی از جبهه های جنگ تحمیلی و همچنین مراحل طراحی و مهندسی و تدارکات و آماده سازی زمین مجتمع های اراک و اصفهان خلاصه می شد. تنها فعالیت عمده، در این دوره تکمیل طرح توسعه پتروشیمی شیراز بود. در نیمه دوم سال ۱۳۶۷ و با پذیرش قطعنامه ۵۹۸، تلاش مجدانه شرکت برای بازسازی و نوسازی مجتمعها و واحدهای تولیدی آغاز شد.
- در دوره مورد بحث کل سرمایه گذاری شرکت به رقم ۴۲۰ میلیارد ریال رسید و از این طریق شرکت توانست طرح توسعه پتروشیمی شیراز (آمونیاک و اوره ۲) و کلرآلکالی را تکمیل نماید و اجرای طرحهای متانول شیراز، مجتمع پتروشیمی اراک و واحد دی آمونیم فسفات رازی را آغاز کند. بعلاوه در همین دوره، شرکت طراحی مهندسی صنایع پتروشیمی (پیدک) در قالب طرح متانول اول در شیراز شکل گرفت و برای اولین بار طراحی تفصیلی در کشور انجام شد.
- در سال ۱۳۶۷ مجتمع پتروشیمی شیراز به بیشترین مقدار تولید خود پس از انقلاب دست یافت و همزمان تولید مجدد در فازهای اول و دوم مجتمع پتروشیمی رازی آغاز شد. در این سال مجموع تولید مجتمع ها به ۸۸۰ هزار تن (محصولات میانی و نهائی) رسید و شرکت موفق به صدور حدود ۲۷۰ هزار تن گوگرد به ارزش ۲۶ میلیون دلار و فروش داخلی ۴۳۰ هزارتن محصولات شیمیائی به ارزش ۵ میلیارد ریال گردید.

دستاوردهای صنعت پتروشیمی در سالهای برنامه اول توسعه (۱۳۷۳-۱۳۶۸)

- طی سالهای ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۳ با به اجراء درآمدن اولین برنامه توسعه جمهوری اسلامی، بازسازی مجتمع های آسیب دیده در جنگ تحمیلی با جدیت پیگیری شد و به تدریج، مجتمعهای آسیب دیده به بهره برداری رسید. در عین حال شماری از طرحهای اساسی شرکت شامل مجتمع های پتروشیمی اصفهان، پتروشیمی اراک (فاز یک) و بندرامام نیز تکمیل و بهره برداری از آنها آغاز شد .
- از اهداف مهم این برنامه تأمین نیاز صنایع پایین دستی (طرح جایگزینی واردات)، صدور محصولات پتروشیمی و کمک به رهائی از اقتصاد تک محصولی در بلند مدت، فراهم آوردن زمینه های رشد صنعت غیروابسته و پایه ریزی تکنولوژی داخلی و استفاده بیشتر از امکانات داخل کشور بود.

- طرح‌های عمرانی برنامه اول شامل ۱۰ طرح جدید بود. در سال‌های این برنامه بهره برداری از طرح‌های دی آمونیم فسفات رازی (۱۳۶۹)، متانول اول شیراز (۱۳۶۹)، پتروشیمی بندرامام (۱۳۶۹-۱۳۷۳)، پتروشیمی اصفهان (۱۳۷۱)، فاز اول پتروشیمی اراک (۱۳۷۲) و گسترش دوده صنعتی اهواز (۱۳۷۳) آغاز گردید. در این دوره با سرمایه‌گذاری ۷۰۸۵ میلیارد ریالی و بهره برداری تدریجی از طرح‌های جدید موجب شد که ظرفیت تولید شرکت از ۵/۳ میلیون تن در سال ۱۳۶۸، با رشد متوسط سالانه ۱۳/۵ درصد به ۱۰/۳ میلیون تن در سال ۱۳۷۳ (سال پایه برنامه پنجساله دوم) برسد.

دستاوردهای صنعت پتروشیمی در سال‌های برنامه دوم توسعه (۱۳۷۴-۱۳۷۸)

- برنامه پنجساله دوم شرکت ملی صنایع پتروشیمی با هدف افزایش سوددهی، توسعه صادرات، گسترش خصوصی سازی و افزایش تولید و تنوع محصول با محصولات ویژه و جدید تدوین گردد. در سال‌های برنامه پنجساله دوم توسعه (۷۸-۱۳۷۴) شرکت با ملحوظ نمودن اهداف سوددهی، توسعه صادرات و خصوصی سازی فعالیتهای خود را دنبال کرد. طی این برنامه، با بهره‌برداری از طرح‌های باقیمانده از برنامه پنجساله اول، تولید سالانه محصولات پتروشیمی به ۱۱ میلیون تن در سال رسید.
- در این برنامه و در راستای اهداف اعلام شده، ضرورت بهره‌گیری از مزیت‌های نسبی کشور، از جمله دسترسی به آبهای بین‌المللی و منابع عظیم نفت و گاز و سایر تسهیلات و امکانات زیربنایی، طرح‌های جدیدی در منطقه بندرامام به اجرا گذارده شد و در جهت تحقق سیاست جلب سرمایه‌گذاری خارجی و افزایش صادرات غیرنفتی، "منطقه ویژه اقتصادی پتروشیمی" در محدوده منطقه بندر امام برای اجرای طرح‌های پتروشیمی و صنایع وابسته احداث گردید.
- با آغاز بهره‌برداری از طرح‌های باقیمانده از برنامه اول توسعه، شامل مجتمع‌های پتروشیمی اراک (فاز دوم و بوتاکلر اراک)، ارومیه، خراسان و تبریز در سال‌های نخستین برنامه پنجساله دوم و طرح متانول پتروشیمی خارگ در پایان سال ۱۳۷۸ ظرفیت سالانه تولید محصولات شرکت به ۱۴ میلیون تن رسید. از سوی دیگر با تداوم سرمایه‌گذاری در طرح‌ها و مجتمع‌های در دست احداث، حجم سرمایه‌گذاری در این برنامه به ۸۱۲۳ میلیارد ریال رسید. در این برنامه، تولید شرکت از ۷/۵ میلیون تن در سال ۱۳۷۳ با میانگین رشد سالانه ای نزدیک به ۸ درصد، به ۱۱ میلیون تن در سال ۱۳۷۸ رسید. در این دوره توجه به کیفیت با اخذ استاندارد ISO ۹۰۰۲ توسط شرکت پتروشیمی اصفهان در سال ۱۳۷۵ آغاز گردید و در پی آن سایر شرکتهای موفق به اخذ استانداردهای مدیریت کیفیت در حوزه‌های مختلف شدند.
- در این دوره، فروش شرکت نیز با عرضه محصولات جدید به بازار، از رشد چشمگیری برخوردار شد، چنان که در سال ۱۳۷۸ فروش داخلی تا ۳/۸ میلیون تن به ارزش ۴۳۰۰ میلیارد ریال افزایش یافت و صادرات محصولات پتروشیمی به ۲/۹ میلیون تن و ارزش ۵۸۰ میلیون دلار با رشد سالیانه ۱۶ درصد رسید. سهم پتروشیمی در کل صادرات غیرنفتی نسبت به پایان برنامه اول به ۱۷/۲ درصد و در صادرات بخش صنعت به ۳۰/۷ درصد ارتقاء یافت.

دستاوردهای صنعت پتروشیمی در سالهای برنامه سوم توسعه (۱۳۸۳ - ۱۳۷۹)

- برنامه پنجساله سوم شرکت ملی صنایع پتروشیمی سرآغاز مرحله جدیدی به سمت جهانی شدن فعالیتهای این شرکت است. از ویژگیهای متمایز این برنامه، علاوه بر جهش در میزان تولید و فروش، ارتقاء جایگاه صنعت پتروشیمی در صادرات غیرنفتی است. از جمله اقدامات مهم این دوره می توان به فعالیت هایی چون استفاده بهینه از ظرفیت های موجود، اجرای طرحهای توسعه، توسعه صادرات و ارتقاء جایگاه پتروشیمی در صادرات غیرنفتی، خصوصی سازی و تغییر ساختار شرکت ملی صنایع پتروشیمی اشاره کرد.
- مهمترین اهداف برنامه پنجساله سوم شرکت، بر اجراء اکثریت طرحهای برنامه پنجساله دوم و همچنین استفاده بهینه از ظرفیت های موجود، نوسازی و بازسازی واحدهای قدیمی، تولید محصولات با ارزش افزوده بالاتر، حداکثر استفاده از توانمندیهای فنی- مهندسی داخل، تجهیز مناطق ویژه اقتصادی، توسعه صادرات، خصوصی سازی، حمایت از سرمایه گذاری بخش خصوصی و گسترش تحقیق و توسعه تأکید داشت.
- در این برنامه اجرای طرحهای جدید با هدف تولید محصولات با ارزش افزوده بیشتر و استفاده حداکثر از خوراک های اتان و مایعات گازی در نظر گرفته شده است. برای اجرای این طرحها، منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس به واسطه ارتباط آن با منابع گاز طبیعی میدان پارس جنوبی مکان مناسبی برای اجرای طرحهای جدید پتروشیمی تشخیص داده شد. با مجموع سرمایه گذاری به ارزش ۱۱۵۴۰۰ میلیارد ریال و بهره برداری از طرحها، در پایان سال ۱۳۸۳ ظرفیت سالانه تولید محصولات شرکت به ۱۸ میلیون تن رسید. تولید محصولات پتروشیمی نیز از ۱۱ میلیون تن در سال ۷۸ به ۱۵ میلیون تن در سال ۸۳ رسید. در سال ۸۳ صادرات و فروش داخلی شرکت به ترتیب ۵/۲ میلیون تن به ارزش ۱۷۲۶ میلیون دلار و ۴/۸ میلیون تن به ارزش ۱۲/۶ هزار میلیارد ریال بوده است.

دستاوردهای صنعت پتروشیمی در سالهای برنامه چهارم توسعه (۱۳۸۹ - ۱۳۸۴)

- مهمترین اهداف این دوره، اجرای طرح های توسعه ای صنعت پتروشیمی با رویکرد استفاده از منابع هیدروکربوری گازی جهت گسترش زنجیره ارزش تولید محصولات پتروشیمی با ارزش افزوده بیشتر با اتکاء به استفاده حداکثری از توانمندیهای داخلی و جذب سرمایه های بخش خصوصی و گسترش تحقیق و توسعه می باشد. مهمترین هدفهای این دوره، اجرای طرح های توسعه ای صنعت پتروشیمی با رویکرد استفاده از منابع هیدروکربوری گازی جهت گسترش زنجیره ارزش تولید محصولات پتروشیمی با ارزش افزوده بیشتر با اتکاء به استفاده حداکثری از توانمندیهای داخلی و جذب سرمایه های بخش خصوصی و گسترش تحقیق و توسعه می باشد. در طی سالهای برنامه چهارم (۱۳۸۴ لغایت ۱۳۸۹) ۴۰ طرح به ظرفیت ۳۴/۳ میلیون تن به تولید رسید.

دستاوردهای صنعت پتروشیمی در سالهای برنامه پنجم توسعه (۱۳۹۵ - ۱۳۹۰)

- از ابتدای برنامه پنجم توسعه تا پایان سال ۱۳۹۵ با بهره برداری از ۲۶ طرح پتروشیمی شامل طرحهای تولیدی، زیر بنایی، سرویس های جانبی، بهینه سازی مصرف خوراک و پژوهشی که عموماً توسط بخش خصوصی اجرا گردید، حدود ۱۰/۵ میلیون تن به ظرفیت تولید کشور افزوده شد.

- طبق آمارهای سال ۱۳۹۵، سهم هیدروکربورهای مصرفی در صنعت پتروشیمی، حدود ۶ درصد کل هیدروکربورهای مصرفی در کشور بوده است که در نتیجه آن حدود ۵۰/۶ میلیون تن محصول پتروشیمی تولید شده است. صادرات این محصولات حدود ۷/۳۴ درصد صادرات غیر نفتی کشور و ۱/۳۹ درصد صادرات محصولات صنعتی کشور را از لحاظ ارزشی تشکیل می‌دهد که نشان‌دهنده ارزش افزوده بالای این صنعت و نیز کاهش خام‌فروشی از طریق صنعت پتروشیمی است.

رشد ظرفیت صنعت پتروشیمی

اهمیت و جایگاه صنعت پتروشیمی در بخش صنعت و اقتصاد کشور

با رشد فزاینده مصارف محصولات پتروشیمیایی در جهان و ایجاد بازاری گسترده در این حوزه، طی سالیان گذشته، سیاست‌گذاران کشور با تمرکز در برنامه ریزی، طراحی و احداث مجتمع‌های عظیم نفت، گاز و پتروشیمی در صدد استفاده بهینه از این منابع اقتصادی با مشارکت سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی و بهره‌گیری بهینه از مزیت وجود منابع عظیم هیدروکربوری و موقعیت استراتژیک جغرافیایی کشور با استفاده از آخرین دستاوردهای دانش و فناوری در این صنعت مهم بوده‌اند. اکنون پس از گذشت بیش از نیم قرن از فعالیت رو به رشد صنعت پتروشیمی در کشور، ظرفیت اسمی تولید محصولات به حدود ۶۲ میلیون تن رسیده و اقدامات صورت گرفته موجب شد تا ایران در این صنعت استراتژیک، از جایگاه ویژه‌ای در منطقه و جهان برخوردار باشد.

سهام صنعت پتروشیمی ایران از ظرفیت تولید محصولات عمده پتروشیمی غرب آسیا و جهان

ارقام: درصد

شرح	۱۳۹۲	۱۳۹۴	۱۳۹۵
سهام ایران از ظرفیت خاورمیانه	۲۲/۲۱	۲۲/۶	۲۳/۶۴
سهام ایران از ظرفیت جهان	۲/۲۶	۲/۲۶	۲/۵۴

طبق آمارهای سال ۱۳۹۵، سهم هیدروکربورهای مصرف شده در صنعت پتروشیمی حدود ۶٪ کل هیدروکربورهای مصرفی در کشور بوده است، که در نتیجه آن حدود ۵۰/۶ میلیون تن محصول پتروشیمی تولید شده است. صادرات این محصولات حدود ۳۴/۷٪ صادرات غیر نفتی کشور و ۳۹/۱٪ صادرات محصولات صنعتی کشور را از لحاظ ارزشی تشکیل می دهد، که نشان دهنده ارزش افزوده بالای این صنعت و نیز کاهش خام فروشی از طریق صنعت پتروشیمی می باشد.

الف) تعداد واحدهای موجود و در حال کار

تعداد مجتمع هایی که در مدار تولید قرار گرفته اند از ابتدای سال ۹۲ تا تیر ماه ۱۳۶۹ با ۲۳٪ رشد همراه بوده است. ظرفیت نصب شده نیز طی همین دوره رشد ۱۱/۵٪ را بدنبال داشته است. در ارتباط با میزان تولید انواع محصولات پتروشیمیایی، با بکارگیری راهکارهای متعدد در رفع مشکلات موجود اعم از کمبود خوراک های بالادست، مشکلات فرآیندی، تعمیراتی و ... و همچنین با بکارگیری توان متخصصین داخلی و تسریع در راه اندازی پروژه های متعدد، توانسته است رشد ۲۴ درصدی را ایجاد نماید.

تعداد واحدهای موجود و در حال کار (بدون احتساب ۲ مجتمع سرویس های جانبی متمرکز)	ابتدای سال ۱۳۹۲	تیر ماه ۱۳۹۴	تیر ماه ۱۳۹۵	تیر ماه ۱۳۹۶
۴۳	۴۸	۵۰	۵۳	

ب) میزان ظرفیت (نصب شده)

ظرفیت نصب شده * (میلیون تن در سال)	ابتدای سال ۱۳۹۲	تیر ماه ۱۳۹۴	تیر ماه ۱۳۹۵	تیر ماه ۱۳۹۶
۵۹/۸	۶۱/۴	۶۴/۶	۶۴/۹	

* با احتساب ۳NF پتروشیمی بندرامام

ج) میزان ظرفیت فعال

میزان ظرفیت فعال (میلیون تن در سال)	ابتدای سال ۱۳۹۲	تیر ماه ۱۳۹۴	تیر ماه ۱۳۹۵	تیر ماه ۱۳۹۶
۵۶/۷	۵۷/۹	۶۰/۶	۶۲/۲	

➤ منظور از ظرفیت فعال، میزانی از ظرفیت نصب شده است که با توجه به شرایط عملیاتی، به صورت واقعی قابل بهره برداری می باشد.

(د) میزان تولید محصولات پتروشیمی

از ابتدای شهریور ماه ۹۵ تا ابتدای شهریور ماه ۹۶ (یک ماه برآورد)	از ابتدای شهریور ماه ۹۴ تا ابتدای شهریور ماه ۹۵	از ابتدای تیر ماه ۹۴ تا ابتدای تیر ماه ۹۵	از ابتدای تیر ماه ۹۳ تا ابتدای تیر ماه ۹۴	از ابتدای تیر ماه ۹۲ تا ابتدای تیر ماه ۹۳	از ابتدای تیر ماه ۹۱ تا ابتدای تیر ماه ۹۲	ردیف
۵۱/۹	۵۱/۳	۴۷/۷	۴۴/۸	۴۱/۳	۴۱/۳	تولید محصولات (میلیون تن)

(ه) میزان صادرات محصولات پتروشیمی (وزن و ارزش)

از سال ۱۳۹۱، به علت تشدید تحریم های جهانی، عملیات بیمه و حمل و نقل دریایی محموله های صادراتی پتروشیمی با مشکلات عمده مواجه گردید که این مسئله در مورد صادرات محصول گاز مایع تولیدی بسیار مشهود بود. به دنبال آن، توقف صادرات گاز مایع و پر شدن مخازن شرکت های تولیدی باعث توقف تولید در واحدهای مربوطه و همچنین دیگر واحدهای تولیدی پتروشیمی گردید. تا اینکه در سال ۱۳۹۴ با اجرای برجام و تاثیر آن در بخش های مختلف اقتصادی، مشکلات بیمه ای و حمل و نقل محصولات و همچنین مشکلات تبادلات پولی و بانکی تقلیل یافت و روند صادرات محصولات پتروشیمی رو به بهبود گذاشت.

در نتیجه این امر، صادرات محصولات پتروشیمی از ۱۲/۸ میلیون تن در سال ۱۳۹۲ به میزان ۲۰/۸۵ میلیون تن در پایان سال ۱۳۹۵ افزایش پیدا نمود و پیش بینی می گردد میزان صادرات این محصولات در نیمه اول سال ۱۳۹۶ به حدود ۱۱/۵ میلیون تن برسد. البته، نظر به اینکه از سال ۱۳۹۲ تاکنون قیمت جهانی نفت روند کاهشی را طی نموده و در نتیجه قیمت های محصولات پتروشیمی نیز با کاهش شدیدی مواجه شده اند، ارزش صادرات صنعت پتروشیمی به میزان قابل ملاحظه ای کاهش یافته است، بطوریکه ارزش صادرات محصولات از ۹/۹ میلیارد دلار در پایان سال ۱۳۹۲ به مقدار ۹/۸ میلیارد دلار در سال ۱۳۹۵ رسیده است و پیش بینی می گردد ارزش صادرات محصولات پتروشیمی در نیمه اول سال ۱۳۹۶ بالغ بر ۵/۲۵ میلیارد دلار باشد.

سال	مقدار (میلیون تن)	ارزش (میلیارد دلار)
سال ۱۳۹۲	۱۲/۸	۹/۹
سال ۱۳۹۳	۱۵/۹	۱۰/۲
سال ۱۳۹۴	۱۸/۸	۹/۶
سال ۱۳۹۵	۲۰/۸۵	۹/۸
پیش بینی شش ماهه نخست ۱۳۹۶	۱۱/۵	۵/۲۵

ز) تعداد واحدهای در حال ساخت (به تفکیک پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰٪ و کمتر از ۶۰٪)

از ابتدای تیر سال ۹۲، ۶۷ طرح پتروشیمی با ظرفیت ۵۹/۴ میلیون تن در سال در کشور در حال اجرا بوده است که از این تعداد ۱۲ طرح دارای پیشرفت بالای ۶۰ درصد بوده اند. در ابتدای تیر ۹۶، از ۵۸ طرح در دست اجرای صنعت پتروشیمی ۱۲ طرح با ظرفیت ۱۲/۶ میلیون تن در سال دارای پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰ درصد می باشند. همچنین ۴۶ طرح با ظرفیت ۴۵/۸ میلیون تن در سال دارای پیشرفت فیزیکی کمتر از ۶۰٪ میباشند که مشکل اصلی این طرحها، تامین به موقع منابع مالی مورد نیاز به دلیل تحریمهای بین المللی اعمال شده طی سالهای گذشته می باشد.

طرح های در دست اجرای صنعت پتروشیمی

شرح	ابتدای تیر سال ۹۲	ابتدای تیر ۹۴	ابتدای تیر ۹۶
تعداد طرح های در دست اجرا	۶۷	۶۷	۵۸
ظرفیت (میلیون تن در سال)	۵۹/۴	۶۱/۱	۵۸/۴
تعداد طرح های بالای ۶۰٪	۱۲	۱۶	۱۲

ه) اولویت بندی تخصیص منابع با هدف به پایان رساندن طرح ها

در بین طرح های در دست اجرای صنعت پتروشیمی، گروهی با پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰٪ دارای اولویت اول رفع موانع جهت تکمیل هر چه سریعتر می باشند. وضعیت پیشرفت فیزیکی این طرح ها در جدول ذیل ارائه شده است.

طرح های با پیشرفت فیزیکی بالای ۶۰ درصد

ردیف	نام طرح - مجری	ظرفیت اسمی (هزار تن در سال)	درصد پیشرفت فیزیکی در ابتدای تیر سال ۹۲	درصد پیشرفت فیزیکی تا ابتدای تیر ۹۶
۱	سرویس های جانبی فاز ۲ عسلویه (فاز اول نیروگاه) - دماوند	-	۸۶/۴۳	۹۸/۶۲
۲	فاز سوم آمونیاک و اوره - پردیس	۱،۷۵۵	۴۰	۹۸
۳	متانول کاوه - کاوه	۲،۳۱۰	۵۸/۷۰	۹۷/۱۴
۴	متانول مرجان - مرجان	۱،۶۵۰	۱۹	۹۲/۸۵
۵	پی وی سی - هگمتانه	۴۸	۸۶/۶۰	۸۸/۵
۶	فاز اول الفین و متانول بوشهر - بوشهر	۴،۱۱۱	۱۲/۷۷ (کل طرح)	۸۶/۷۱
۷	فاز دوم الفین سیزدهم - ایلام	۸۲۲	۷۵/۰۱ (کل طرح)	۸۳/۰۸
۸	خط لوله اتیلن غرب	-	۷۲/۹۷	۸۱/۶۷
۹	فاز اول EPS - کیمیا صنایع دالاهو	۶۰	۴۵/۷۰	۸۰/۳۱
۱۰	فاز دوم پنتا اریتریتول - شهید رسولی	۲۹	۰	۷۰/۲۴ (کل طرح)
۱۱	آمونیاک و اوره لردگان - کود شیمیایی اوره لردگان	۱،۷۵۵	۲۶/۸	۶۶/۹۷
۱۲	فاز اول انیدرید مالئیک، BDO، PBT - پترو کیمیا ابن سینا	۲۳	۰	۶۳/۱۰
	جمع	۱۲،۵۶۳	-	-

در مقطع زمانی ابتدای تیر ۹۲ تا ابتدای تیر ۹۶، ۱۲ طرح پتروشیمی پلی اتیلن ایلام، PBR/SBR تخت جمشید، پلی اتیلن لرستان، پلی اتیلن مهاباد، آمونیاک و اوره شهدای مرودشت، اتیلن گلايکول مرواريد، واحد اسيد سولفوریک ارومیه، فاز دوم ایزوسیانات های کارون، پلی اتیلن کردستان، فاز دوم الفین کاویان، پلی استایرن تخت جمشید پارس و پلی استایرن انتخاب با مجموع ظرفیت ۵/۲ میلیون تن در سال افتتاح و ۱ طرح یوتیلیتی فاز ۲ فجر به بهره برداری رسیده است.

ط) دستیابی به ظرفیت های اسمی

سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۱	درصد عملکرد تولید به ظرفیت اسمی
۸۲٪	۷۳٪	

به منظور ریشه یابی مشکلات موجود در راستای دستیابی به ظرفیت اسمی در شرکت های تولیدی صنعت پتروشیمی، کمیته کارشناسی با عنوان کمیته رفع موانع تولید در شرکت ملی صنایع پتروشیمی تشکیل و با جدیت هرچه تمام تر به جزئیات موانع تولید پرداخته و از طریق برگزاری جلسات و مذاکرات مؤثر در سطح مدیران ارشد وزارت نفت و صنعت پتروشیمی، سعی در مدیریت شرایط و برطرف نمودن علل عمده موانع تولید نموده است. نتایج حاکی از آن است که واحدهای عملیاتی با توان بیشتری در مدار تولید قرار گرفته اند و حدود ۹/۵ میلیون تن افزایش تولید در بازه زمانی سال ۱۳۹۱ تا سال ۱۳۹۵ ایجاد شده است.

آخرین وضعیت عملیاتی خط لوله اتیلن غرب

گروهی از مهمترین پروژه های در دست اجرای صنعت پتروشیمی، طرح خط لوله اتیلن غرب و طرح های پتروشیمی واقع در مسیر این خط می باشند. طرح خط لوله اتیلن غرب کشور که از نظر شرایط اقلیمی دشوارترین مسیر خط لوله انتقال اتیلن در جهان می باشد توسط شرکت مدیریت توسعه صنایع پتروشیمی در سه فاز در حال اجرا است. طول این خط ۲۷۰۰ کیلومتر (از عسلویه تا تبریز) می باشد که فاز اول آن (از عسلویه تا کرمانشاه) در سال ۱۳۹۱ مورد بهره برداری قرار گرفت و فاز دوم آن از کرمانشاه تا مهاباد و انشعاب لرستان در سال ۱۳۹۵ در سرویس قرار گرفته و در سال جاری تکمیل خواهد شد. تا ابتدای تیر ۹۶، با دریافت اتیلن از خط لوله اتیلن غرب، شرکت های پلیمر کرمانشاه، پتروشیمی لرستان، پتروشیمی مهاباد و پتروشیمی کردستان در حال تولید می باشند. سایر طرح های در دست اجرای دریافت کننده اتیلن این خط شامل ۳ طرح در استان های غربی و ۴ طرح در منطقه دنا می باشند. در ضمن در حال حاضر واحد پلی اتیلن سنگین پتروشیمی ایلام به طور موقت تا زمان بهره برداری از واحد الفین آن شرکت، با اتصال به خط لوله غرب در مدار تولید قرار گرفته است .

اجرای این خط لوله و همچنین طرحهای وابسته به آن با ایجاد اشتغال در دوران ساخت و بهره برداری از این طرح ها، تامین خوراک صنایع پایین دستی موجود، توسعه صنایع پایین دستی و صادرات محصولات موجب رونق اقتصادی این مناطق شده است .

با راه اندازی و در سرویس قرار گرفتن فاز ۱ و ۲ خط لوله انتقال اتیلن غرب خوراک مجتمع های ایلام، لرستان، کردستان، پلیمر کرمانشاه و مهاباد و همچنین بخشی از کسری اتیلن مورد نیاز منطقه ماهشهر (پتروشیمی های امیرکبیر، اروند، غدیر و ...) از طریق این خط تامین شده است. عملکرد انتقال اتیلن خط مذکور در سال ۹۲ حدود ۴۰۰ هزار تن بوده که در سال ۹۵ به حدود ۱ میلیون تن افزایش یافته است و با توجه به بهره برداری از واحدهای مرتبط با خط ، به طور مستقیم بیش از ۲۰۰۰ نفر اشتغال ایجاد شده است.

وضعیت پیشرفت خط لوله اتیلن غرب و طرح های وابسته آن

نام طرح	پیشرفت تا ابتدای تیر سال ۹۲	پیشرفت تا ابتدای تیر ۹۶
خط لوله اتیلن غرب (سه فاز)	۷۲٪/۹۷	۸۱٪/۶۷
شرکت های تغذیه کننده اتیلن به خط	الفین مروارید	افتتاح در سال ۸۹
	الفین کاویان	فاز اول: افتتاح در سال ۹۱ فاز دوم: افتتاح در سال ۹۶
	الفین ایلام	فاز اول: افتتاح در سال ۹۳ (واحد پلی اتیلن) فاز دوم: ۸۳٪/۰۸
	الفین گچساران	۲۵٪/۰۸
شرکت دریافت کننده اتیلن از خط*	پلیمر کرمانشاه	افتتاح در سال ۹۱
	پلی اتیلن لرستان	۸۷٪/۶۹
	پلی اتیلن مهاباد	۷۲٪/۰۲
	پلی اتیلن کردستان	۶۲٪/۳۵
	پلی اتیلن اندیمشک	۶٪/۰۳
	پلی اتیلن میاندوآب	۰/۵۸
	اتوکسیلات های همدان	۳۷٪/۱۱
	پلی اتیلن بروجن	۱۰٪/۷۰
	پلی اتیلن ممسنی	۵٪/۰۳
	پلی اتیلن دهدشت	۶٪/۰۵
	پلی اتیلن کازرون	۵٪/۳۳
		۱٪/۹۴

* واحد پلی اتیلن ایلام که در سال ۹۳ افتتاح شده است نیز موقتاً تا زمان راه اندازی واحد الفین ایلام از خط لوله اتیلن غرب خوراک دریافت می نماید.

** در حال حاضر شرکت های پتروشیمی منطقه ماهشهر از دریافت کنندگان اتیلن از خط لوله اتیلن غرب می باشند و در آینده پتروشیمی تبریز نیز جزو مصرف کنندگان اتیلن خط لوله اتیلن غرب خواهد بود.

هاب های جدید پتروشیمی

❖ منطقه آزاد قشم

پس از امضای تفاهم نامه فیما بین شرکت ملی صنایع پتروشیمی و سازمان منطقه آزاد قشم در آذر ماه ۱۳۹۵، ۴ طرح پتروشیمی مشخص گردیده اند و سرمایه گذاران دارای مجوز، پیگیر مذاکرات برای عقد قراردادهای تجاری و اخذ تسهیلات فاینانس هستند. این طرحها براساس خوراک گاز طبیعی به میزان ۲۰ میلیون متر مکعب در روز تعریف شده اند.

❖ منطقه آزاد چابهار

پس از امضاء تفاهم نامه فیما بین مدیریت سرمایه گذاری شرکت ملی صنایع پتروشیمی و شرکت سرمایه گذاری سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح (شستان) در خرداد ماه ۱۳۹۶، طرح ها به صورت کلی تعریف گردیده اند و مقرر شده

است براساس مطالعات فنی- اقتصادی هر طرح، ادامه کار صورت پذیرد که این طرح ها نیز براساس خوراک گاز طبیعی به میزان ۳۰ میلیون متر مکعب در روز می باشند.

شرکت توسعه نگین مکران به عنوان مسئول زیرساختهای منطقه در قالب شرکتهای زیر گروه، اقداماتی در خصوص اجرای معابر روشنایی و فضای سبز، تفکیک زمین، کانال کشی، زهکشی، تأمین آب و برق مورد نیاز دوران ساختمان، نحوه تأمین UT دوران بهره برداری، مخازن، اقدامات اولیه انتقال محصول به اسکله و انتقال خوراک به منطقه را در دست اقدام دارد.

❖ منطقه ویژه اقتصادی صنایع انرژی بر پارسیان

پس از امضاء تفاهم نامه فیما بین شرکت ملی صنایع پتروشیمی و سازمان توسعه و سازای معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) در خرداد ماه ۱۳۹۶، ۴ طرح پتروشیمیایی براساس خوراک گاز طبیعی به میزان ۲۰ میلیون متر مکعب در روز، تعریف و ابلاغ شده است که هم اکنون صلاحیت متقاضیان سرمایه گذاری جهت واگذاری طرح در دست بررسی است.

❖ منطقه ویژه شمال استان بوشهر

موافقت اصولی برای اجرای یک طرح GTX در منطقه صادر گردیده است. اقدامات اولیه در خصوص تخصیص زمین انجام شده و فرآیند انتخاب پیمانکار EPC طرح و اخذ تسهیلات فنانانس در دست اقدام است.

❖ منطقه جاسک

موافقت اصولی یک طرح در این منطقه صادر گردیده و مراحل جانمایی و تخصیص زمین در دست اقدام است و ایجاد زیرساختهای مورد نیاز توسط متولیان منطقه در حال پیگیری می باشد.

❖ منطقه ویژه لاوان

فاز مطالعاتی امکان احداث طرحهای پتروشیمی با توجه به تأمین خوراک از طرحهای بالادستی توسعه میداین گازی منطقه در دست اقدام است.

چشم انداز آتی صنعت پتروشیمی

در حال حاضر ظرفیت نصب شده مجتمع های تولیدی پتروشیمی ۶۴/۹ میلیون تن در سال می باشد؛ که این ظرفیت با بهره برداری از ۵۸ طرح در دست اجرای صنعت پتروشیمی ۵۸/۴ میلیون تن در سال افزایش خواهد یافت. همچنین بر اساس آخرین ویرایش نقشه راه توسعه صنعت پتروشیمی، طی سال های برنامه ششم ۲۵ طرح پتروشیمی با ظرفیت اسمی ۴۹/۱ میلیون تن در سال و ۵ طرح تأمین خوراک صنعت پتروشیمی در حوزه بالادست در طول سالهای برنامه ششم توسعه اجرا خواهند شد. در این میان رویکرد صنعت پتروشیمی به توسعه تکمیل زنجیره ارزش با استفاده از دانش فنی و سرمایه گذاری شرکت های بین المللی و تکیه بر توانمندی های شرکت های داخلی با توجه به خوراک در دسترس (گاز طبیعی) میباشد.

انتظارات صنعت پتروشیمی از ساکله نظام اقتصادی و صنعتی کشور

تسریع در بهره برداری حداکثری از اجرای برجام و تغییر شرایط حاکم بر کشور، می تواند نقش به سزایی در رفع چالشها و تسریع در روند اجرای پروژهها داشته باشد. ادامه روند تثبیت و شفاف سازی نرخ خوراک های بالادست در دراز مدت، پایداری و تداوم قوانین و مقررات بازار بورس کشور و سرمایه گذاری خارجی، حمایت از تولید کنندگان با استفاده از بهبود بخشیدن در قوانین و مقررات بازرگانی کشور، سرعت بخشیدن به عملیات بانکی و گمرکی و اعطای مجوزهای زیست

محیطی و ... می تواند موجب تشویق سرمایه گذاران داخلی و خارجی در راستای مشارکت در اجرای پروژه های نقشه راه توسعه صنعت پتروشیمی گردد و مهم تر از همه پایداری شرایط اقتصادی کشور از جمله تثبیت و تک نرخی شدن نرخ ارز موجب دلگرمی صنعتگران در حوزه پتروشیمی و فراهم آمدن امکان دستیابی هر چه سریعتر به اهداف برنامه های توسعه ای کشور خواهد گردید. از دیگر انتظارات صنایع پتروشیمی می توان به موارد زیر اشاره نمود:

- تدوین و تصویب قوانین رگولاتوری شرکت ملی صنایع پتروشیمی
- همکاری و تسریع در مراحل اخذ فاینانس توسط مراجع ذیربط
- تسریع در بهره برداری از واحدهای بالادستی خوراک پتروشیمی
- تسهیل صادرات محصولات پتروشیمی از نظر سلسله مراتب گمرکی و قوانین مرتبط
- ایجاد مناطق ویژه و آزاد و زیرساخت های مورد نیاز صنعت پتروشیمی در مناطق مستعد توسعه
- امکان استفاده از منابع تامین مالی متنوع مانند صندوق پروژه و ...

برنامه های توسعه ای صنعت پتروشیمی در برنامه ششم

ایران با دارا بودن حدود ۹/۶ درصد ذخایر نفت (رتبه چهارم) و ۱۷/۵ درصد ذخایر گاز (رتبه دوم) جهان نقش تعیین کننده و فعالی را در صنعت نفت و گاز و پتروشیمی ایفا می نماید. از این رو سیاست گذاران کشور با تمرکز در برنامه ریزی، طراحی و احداث مجتمع های عظیم نفت، گاز و پتروشیمی در صدد استفاده بهینه از این منابع اقتصادی با مشارکت سرمایه گذاران داخلی و خارجی و بهره گیری بهینه از آخرین دستاوردهای دانش و فناوری در این صنعت مهم بوده اند.

شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران به عنوان یکی از چهار شرکت اصلی زیر مجموعه وزارت نفت، مسئولیت توسعه پایدار و متوازن صنعت پتروشیمی کشور را بر عهده دارد. از این رو با اتکا به بیش از نیم قرن تجربه کارآمد و بهره مندی از توانمندی منابع انسانی ارزشمند خود، به برنامه ریزی کلان، تسهیل سرمایه گذاری و بسترسازی و پشتیبانی توسعه در صنعت پتروشیمی می پردازد. در این مسیر رویکرد کاهش خام فروشی، تکمیل زنجیره ارزش و توسعه سرمایه گذاری در فرآیند تدوین برنامه ششم توسعه صنعت پتروشیمی مد نظر قرار گرفته است. لازم به ذکر است که توسعه سرمایه گذاری با محوریت جذب سرمایه گذرای مستقیم خارجی (FDI) از اولویت های شرکت ملی صنایع پتروشیمی در توسعه صنعت پتروشیمی کشور در طول برنامه ششم توسعه می باشد.

تدوین روابط حاکمیتی - توسعه ای

با توجه به اجرای اصل ۴۴ و واگذاری بخش عمده ای از مجتمع های موجود و طرح های پتروشیمی به بخش غیردولتی و تغییر وظایف شرکت ملی صنایع پتروشیمی از تصدی گری به توسعه ای یکی از نگرانی های موجود نحوه هماهنگی در صنعت پتروشیمی جهت حفظ یکپارچگی و نیز سیاست گذاری و هدایت این صنعت جهت دستیابی و تحقق اهداف چشم انداز ۲۰ ساله کشور و صنعت نفت می باشد. بعلاوه لزوم وجود شرکت ملی صنایع پتروشیمی به عنوان متولی صنعت پتروشیمی در ایجاد هماهنگی و راهبری عملیات شرکتهای فعال و در جهت حل مشکلات پیشروی این صنعت با مزیت و ارزش آفرین کشور و الزامات قانونی از جمله قانون برنامه پنجم توسعه، قانون اجرای سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و آئین نامه اجرائی ۱۵۶ قانون برنامه پنجم، قانون نفت و ... ، امری اجتناب ناپذیر می باشد.

طی سالهای اخیر شرکت ملی صنایع پتروشیمی تمامی تلاش و همت خود را به کار بسته تا ضمن ارائه تعریفی شفاف از جایگاه جدید خود در صنعت ارزش آفرین پتروشیمی، در مسیر برنامه ریزی متوازن صنعت پتروشیمی گام های موثری را بردارد. بی شک این امر گام مهمی در تحقق اهداف سند چشم انداز ۱۴۰۴ جمهوری اسلامی ایران خواهد بود.

بر اساس هدف گذاری انجام گرفته، با فرض تامین منابع مالی مورد نیاز توسط بخش خصوصی و انجام تسهیل گری لازم توسط شرکت ملی صنایع پتروشیمی پیش بینی می گردد در سال انتهایی برنامه ششم توسعه صنعت پتروشیمی (۱۴۰۰ شمسی) ظرفیت نصب شده صنایع پتروشیمی کشور به ۱۷۲/۱ میلیون تن و تولید انواع محصولات پتروشیمیایی کشور به ۱۵۲/۸ میلیون تن خواهد رسید. همچنین مقدار فروش کل ۹۸/۷ میلیون تن (شامل ۷۴/۴ میلیون تن صادرات، ۱۴ میلیون تن فروش بین مجتمعی و ۱۷/۲ میلیون تن فروش خالص داخلی) به ارزش ۵۴ میلیارد دلار (شامل ۳۸/۷ میلیارد دلار صادرات، ۸/۱ میلیارد دلار فروش بین مجتمعی و ۷/۱ میلیارد دلار فروش خالص داخلی) انواع محصولات پتروشیمیایی در سال پایانی برنامه ششم توسعه قابل دسترس خواهد بود. لازم به ذکر است که جهت تحقق اهداف فوق، نیاز به سرمایه گذاری ۶۸/۱ میلیارد دلار (شامل ۴۸/۸ میلیارد دلار و ۶۴۱ هزار میلیارد ریال) در طول سال های برنامه ششم توسعه در صنعت پتروشیمی کشور می باشد.

✚ طرح های توسعه ای

طرح های توسعه ای صنعت پتروشیمی بر اساس تعداد ۵۶ طرح در دست اجرا و ۳۰ طرح پیشنهادی جهت اجرا تا سال ۱۴۰۰ تعریف گردیده اند؛ طبق برنامه ریزی های صورت گرفته، تعداد ۲۲ طرح از ۳۰ طرح برنامه ششم در سال انتهایی برنامه ششم توسعه (۱۴۰۰) وارد مدار تولید خواهند شد. ضمناً از این تعداد، ۷ طرح مربوط به طرحهای تامین کننده خوراکهای بالادستی مورد نیاز صنعت پتروشیمی می باشند که با مشارکت صنایع پتروشیمی اجرا خواهند شد.

ردیف	نام طرح	ردیف	نام طرح
۱	GTO ماهان شیمی زاگرس	۱۶	GTPP نفت نیک قشم
۲	الفین و پایین دستی مشارکتی دو، شرکت	۱۷	GTPP/GTO سراج گستران رجال
۳	الفین و پایین دستی سرمایه گذاری اهداف	۱۸	GTPX نفت و گاز و پتروشیمی قشم
۴	الفین و پایین دستی مشارکتی یک، شرکت	۱۹	LAB سرمایه گذاری بین المللی فرید گسترش
۵	GTO پترو الفین فن آوران	۲۰	NGL ۱۸۰۰/۲۴۰۰ - پتروشیمی بندر امام
۶	GTO پترو سامان زاگرس - مهران	۲۱	NGL ۲۳۰۰ - پتروشیمی امیر کبیر
۷	GTO فجر کرمان	۲۲	NGL ۳۱۰۰ - مهندسی و ساختمان صنایع نفت
۸	GTP تدبیر انرژی ارم	۲۳	NGL ۳۲۰۰ - پتروشیمی بندر امام
۹	GTPP اردبیل	۲۴	آمونیاک و اوره کرمانشاه (فاز دوم)
۱۰	GTPP بازرگانی راه پویان عصر خاورمیانه	۲۵	بازیابی اتان پالایشگاه پارسیان ۱ و ۲ - پارسیان سپهر
۱۱	GTPP پتروشیمی خراسان	۲۶	بازیابی اتان فاز ۱۲ پارس جنوبی (پترو پالایش)
۱۲	GTPP پتروشیمی کرمان	۲۷	بید بلند ۲
۱۳	GTPP توسعه پترو مفید	۲۸	پلی پروپیلن پتروشیمی الوند
۱۴	GTPP فاتح کیمیا	۲۹	زنجیره اکریلات های روماک انرژی سرآمد
۱۵	GTPP کاوه متان قشم	۳۰	متانول و فرمالدهید آرتا انرژی

فهرست طرح‌های در دست اجرا

ردیف	نام طرح	ردیف	نام طرح
۱	ABS/SBS/SB/LCBR جم	۲۹	پلی اتیلن سنگین بروجن
۲	ESBR شیمیایی صدف عسلویه	۳۰	پلی اتیلن سنگین داراب
۳	PDH سلمان فارسی	۳۱	پلی اتیلن سنگین دهدشت
۴	PP/PDH مهر پترو کیمیا	۳۲	پلی اتیلن سنگین ممسنی
۵	اتواکسیلات های ابن سینای همدان	۳۳	پلی اتیلن سنگین/سبک خطی جهرم
۶	اتیلن گلایکول پارس فنل	۳۴	پلی اتیلن سنگین/سبک خطی کازرون، پلی
۷	اتیلن وینیل استات استهبان	۳۵	پلی استایرن انبساطی پترورامشه
۸	آکریلات ها کوروش	۳۶	پلی استایرن انبساطی دالاهو
۹	اکریلونیتریل ارگ	۳۷	پلی پروپیلن دی آریا پلیمر
۱۰	الفین پانزدهم و اتیلن گلایکول ها گناوه	۳۸	پنتا اریتریтол شهید رسولی
۱۱	الفین چهاردهم فیروزآباد	۳۹	پی وی سی هگمتانه
۱۲	الفین دوازدهم کیان	۴۰	خط لوله اتان/اتیلن مرکز
۱۳	الفین سیزدهم ایلام	۴۱	خط لوله اتیلن غرب
۱۴	الفین شانزدهم و متانول پتروشیمی بوشهر	۴۲	طرح های زیربنایی عسلویه
۱۵	الفین هشتم گچساران	۴۳	متانول پانزدهم سیراف انرژی
۱۶	الفین هفدهم دهلران سپهر	۴۴	متانول چهاردهم آرمان متانول
۱۷	آمونیاک و اوره چهاردهم هنگام	۴۵	متانول دهم کاوه
۱۸	آمونیاک و اوره دهم زنجان	۴۶	متانول دوازدهم کیمیای پارس خاورمیانه
۱۹	آمونیاک و اوره دوازدهم گلستان	۴۷	متانول سیزدهم دی پلیمر آراین
۲۰	آمونیاک و اوره سیزدهم هرمز	۴۸	متانول نهم دنا
۲۱	آمونیاک و اوره نهم مسجد سلیمان	۴۹	متانول هشتم سبلان
۲۲	آمونیاک و اوره هشتم شیمیایی لاوان	۵۰	متانول هفتم مرجان
۲۳	آمونیاک و اوره یازدهم لردگان	۵۱	متانول و آمونیاک ۱ ارگ شیمی پارسا
۲۴	انیدرید مالئیک مدبران شیمی	۵۲	متانول و آمونیاک ۲ توسعه صنعت لاوان
۲۵	انیدرید مالئیک/بوتان دی ال/PBT	۵۳	متانول یازدهم آپادانا خلیج فارس
۲۶	پلی اتیلن سبک اندیمشک	۵۴	مخازن متمرکز فاز ۲ عسلویه
۲۷	پلی اتیلن سبک فسا	۵۵	یوتیلیتی و آفسایت فاز ۲ عسلویه
۲۸	پلی اتیلن سنگین میاندوآب		

توسعه صنایع پایین دستی

توسعه صنایع پایین دستی پتروشیمی به منظور محرومیت زدایی مناطق، ایجاد اشتغال و ارزش افزوده بیشتر و نیز تکمیل زنجیره ارزش کانون توجه مسئولین کشور می باشد. این صنایع نسبت به صنایع بالادستی و میانی نیاز به حجم سرمایه- گذاری کمتری داشته و زمان بازگشت سرمایه آنها سریعتر می باشد. لذا با حمایت و تشویق سرمایه گذاران بخش خصوصی و امکان مشارکت شرکت ملی صنایع پتروشیمی در طرح های با ریسک بالا، فناوری جدید و مستقر در مناطق محروم می توان در سالهای آتی شاهد توسعه صنایع پایین دستی به صورت متوازن با صنایع بالادست باشیم. برنامه ششم توسعه در حوزه صنایع پایین دستی پتروشیمی در دو بخش صنایع ایجاد و صنایع موجود و بر اساس سند چشم انداز، ادامه برنامه پنجم توسعه صنعت پتروشیمی، استراتژی شرکت ملی صنایع پتروشیمی، تکمیل زنجیره ارزش و ایجاد ارزش افزوده بیشتر تدوین شده است.

الف- صنایع جدید

این بخش شامل طرح های معرفی شده بر اساس طرح های برنامه ششم توسعه صنعت پتروشیمی می باشد. این طرحها با توجه به خوراک قابل تأمین در برنامه ششم و همچنین وجود بازار مناسب اقتصادی بودن آنها تهیه شده است. این طرح های به سرمایه گذاران واجد صلاحیت معرفی شده که با راهنمایی، حمایت ها و ایجاد بسترهای لازم در اقصی نقاط کشور به ثمر خواهند نشست.

ب- صنایع موجود

در این بخش با توجه به شناسایی چالش های پیش رو، نسبت به افزایش توان رقابتی شرکتها، ارتقاء مؤلفه های بهبود فضای کسب و کار به منظور بهره مند نمودن حداکثری ظرفیتهای موجود تولید، برنامه ریزی های لازم انجام شده است.

پژوهش و فناوری

دستیابی به جایگاه اول منطقه از لحاظ فناوری نفت، گاز و پتروشیمی و همچنین رسیدن به مقام اول منطقه از جهت ارزش تولید مواد و کالاهای پتروشیمی در افق ۱۴۰۴ سند چشم انداز صنعت نفت دیده شده است. از جمله راهکارهای تعیین شده جهت تحقق اهداف، جایگزینی صادرات فرآورده های نفت، گاز و پتروشیمی به جای صدور نفت خام و گاز طبیعی و حمایت و تقویت زنجیره تولید و همچنین تقویت مؤسسات تحقیقاتی، علمی، فنی و توسعه مراکز پژوهشی فعال در امور نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی می باشد.

شرکت پژوهش و فناوری پتروشیمی به عنوان مهمترین نهاد دولتی تحقیق و توسعه در زمینه فرآورده های نفتی و گازی، مناسب ترین گزینه برای انجام پژوهش و توسعه فناوری های مورد نیاز صنعت پتروشیمی کشور می باشد. این شرکت از بدو تاسیس تا کنون در راستای تدوین دانش فنی فرآیندها و محصولات پتروشیمیایی، کاتالیست ها، مواد شیمیایی و افزودنی ها، پژوهش های نوین مرتبط با صنعت پتروشیمی کشور و همچنین بهینه سازی و رفع مشکلات واحدهای تولیدی پتروشیمی فعالیت های گسترده ای انجام داده است.

شرکت پژوهش و فناوری پتروشیمی با توجه به امکانات، تجهیزات، نیروی انسانی و توانمندی های درون شرکتی و همچنین سایر ظرفیت های پژوهشی کشور و با عنایت به نقشه راه توسعه صنعت پتروشیمی کشور، اولویت بندی برنامه های پژوهشی خود را انجام داده و بر این مبنا نقشه راه پژوهش و فناوری توسعه صنعت پتروشیمی کشور را با تکیه بر توانمندی کشور و دانش بومی، برنامه راهبردی تدوین شده خود را با هدف خلق دانش های فنی مورد نیاز صنایع پتروشیمی، بهینه سازی

فرآیندهای تولیدی و به روز نمودن فناوری‌های واحدهای تولیدی تدوین نموده و در این مسیر تاکید بر مشتری محوری و سودآوری کلی برنامه‌ها برای ذینفعان و صاحبان سهام دارد.

اهداف کلان

- تدوین دانش‌های فنی مورد نیاز صنعت پتروشیمی
- تدوین دانش‌های فنی تولید محصولات پتروشیمی
- تدوین دانش فنی تولید کاتالیست‌های مورد نیاز صنعت پتروشیمی
- تدوین دانش فنی مواد شیمیایی مورد نیاز صنعت پتروشیمی
- تدوین دانش مورد نیاز صنایع تکمیلی پتروشیمی
- بهینه سازی و رفع مشکلات فرآیندهای واحدهای تولیدی
- بهبود دانش‌های موجود و گسترش مرزهای دانش
- توسعه دانش فنی
- توسعه محصول و کاربرد
- توسعه فناوری
- تجاری سازی دانش‌های فنی شرکت
- بهداشت، ایمنی، محیط زیست

✚ مدیریت و بهینه سازی مصرف انرژی در صنعت پتروشیمی

مدیریت و بهینه سازی مصرف انرژی از اهمیت ویژه ای در افزایش بهره وری و بهبود شاخص های توسعه برخوردار است. در کشور عزیزمان ایران به دلیل وجود منابع غنی نفت و گاز و جایگاه بخصوصی که کشور در این زمینه دارد، توجه زیادی به استفاده منطقی و صرفه جویانه از این منابع خدادادی نشده است و شاخص های مصرف فاصله قابل توجهی با استاندارد ها و نرم های جهانی دارند. در همین راستا فرهنگ استفاده از انرژی به ویژه در بخش های مختلف مصرف کننده نهایی تاثیر بالای در میزان مصرف حامل های انرژی داشته و بهره گیری از راهکارها و سیاست های مختلف قیمتی و غیر قیمتی و توسعه زیر ساختی و تغییر رفتاری، می بایست اصلاح گردد. در همین راستا قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی که متعاقب سیاست های کلی اصلاح الگوی مصرف ابلاغی مقام معظم رهبری تصویب شده، یکی از به روزترین و نوآورانه ترین قوانینی است که در زمینه مدیریت مصرف انرژی تدوین شده است. اجرای صحیح این قانون در حوزه های مختلف با بکارگیری مکانیزم های تشویقی و تنبیهی پیش بینی شده در آن، توسعه و حمایت از فناوری های نوین بهینه سازی انرژی توسعه ساز و کارهای شرکت های خدمات انرژی، پیاده سازی استاندارد سیستم مدیریت انرژی، استفاده از ظرفیت های قانونی ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، اعطای یارانه سود تسهیلات برای حمایت از طرح های نوآورانه و از همه مهم تر تدوین و اجرای دقیق معیارها و استانداردهای مصرف انرژی، می تواند کمک شایانی به بهبود وضعیت سیستم انرژی کشور نموده و تاثیر بسزایی در ارتقای سطح بهره وری داشته باشد. این مهم نیاز به اقدام جدی متولیان و همچنین عزم ملی و همه جانبه دارد و لذا شرکت ملی صنایع پتروشیمی برخورد لازم می داند تا در حوزه اختیارات تعیین شده در قالب اساسنامه و شرح فعالیت های تعریف شده، مفاد مربوطه را بطور مجدانه پیگیری و اجرایی نماید.

فناوری اطلاعات و ارتباطات

تغییر ماموریت‌های شرکت ملی صنایع پتروشیمی از بنگاه داری به سمت توسعه‌ای/نظارتی، وظایف و مسئولیت‌های فناوری اطلاعات سازمان را بیش از پیش افزون نموده است. جهت نظارت و توسعه کارا و موثر در صنعت پتروشیمی، استقرار نظام اطلاعات صحیح، امن و به موقع، الزامی است. از این رو شرکت ملی صنایع پتروشیمی در ماموریت نوین خود، سازمانی داده محور خواهد بود؛ به نحوی که داده‌ها و اطلاعات کلیدی و حیاتی صنعت پتروشیمی با هدف تصمیم سازی در سطح کلان صنعت پتروشیمی نقشی حیاتی و زیرساختی در برنامه ریزی و توسعه صنعت ایفا خواهند نمود. همچنین، ماموریت‌های دیگر سازمان در حوزه‌های حمایت و تشویق سرمایه گذاری نیز وجود اطلاعات صحیح و دقیق و به موقع را بیش از پیش ضروری نموده است. بر همین اساس برنامه ریزی در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات شرکت ملی صنایع پتروشیمی باید به گونه‌ای تبیین گردد که نه تنها فعالیت‌ها و وظایف درون سازمانی را پوشش دهد، بلکه با رویکردی جامع به زیرساخت اطلاعات صنعت پتروشیمی نیز بپردازد.

اهداف کیفی

۱. پشتیبانی فناوری اطلاعات از اهداف کلان و راهبردی صنعت پتروشیمی به عنوان شریک استراتژیک
۲. توسعه زیرساخت ارتباطات صنعت پتروشیمی
۳. توسعه نظام جامع مدیریت اطلاعات و هاب اطلاعاتی (اطلاعات کلیدی و راهبردی) جهت سنجش عملکرد و تصمیم سازی راهبردی در صنعت پتروشیمی
۴. جاری سازی نظام‌های مدیریتی فناوری اطلاعات
۵. جاری سازی نظام‌های حاکمیتی فناوری اطلاعات در صنعت پتروشیمی

جمع بندی

صنعت پتروشیمی ایران دارای جایگاه ویژه‌ای است که وجود منابع غنی نفت و گاز در کشور، سهولت دسترسی و نزدیکی صنایع پتروشیمی به منابع خوراک، موقعیت جغرافیایی ممتاز ایران و امکان دسترسی به بازارهای آسیا و اروپا، دسترسی به آب‌های آزاد (سهولت صادرات، کاهش هزینه‌های حمل‌ونقل)، امکان استفاده از آب دریا با توجه به مصارف قابل توجه آب در واحدهای پتروشیمی، وجود بازار رو به رشد داخلی محصولات پتروشیمی و برخورداری از معافیت‌های مالیاتی برای طرح‌های تولیدی مندرج در قانون مالیات‌های مستقیم درخصوص مناطق محروم کشور از آن جمله می‌باشد.

در دنیای امروز فرآورده‌های نفتی نقش ارزنده‌ای را در فعالیت‌های اقتصادی کشور ایفا می‌کنند که بخش مهمی از این فرآورده‌ها مرتبط با صنایع پتروشیمی است. محصولات عمده‌ای که توسط واحدهای صنایع پتروشیمی ایران تولید می‌شوند عمدتاً شامل کودهای شیمیایی، اوره و مواد شیمیایی نظیر آمونیاک و گوگرد است که این محصولات در مقایسه با ده‌ها هزار مشتقی که از نفت و گازهای طبیعی به کمک تکنولوژی پیشرفته پتروشیمیایی بدست می‌آید، بسیار اندک بوده و این امر نشان می‌دهد که بایستی همت و تلاش بیشتری در زمینه توسعه این بخش در کشور ایران انجام شود. یکی از راه کارهای مناسبی که در این راستا می‌تواند مفید به فایده واقع شود دست‌یابی واحدهای پتروشیمی به خوراک کافی و با قیمت مناسب است تا بتواند همچنان به عنوان صنعتی که نقش مهمی را در اشتغال کشور به خود اختصاص می‌دهد، مورد توجه قرار گیرد.

بر این اساس پیشنهاد می گردد مکانیزم تعیین قیمت خوراک بگونه ای طراحی گردد تا از آنجائیکه قیمت گاز طبیعی در جهان منطقه ای تعیین می گردد، لذا مطابق تبصره ذیل بند ب قانون هدفمند کردن یارانه ها، قیمت منطقه ای گاز در حوزه خلیج فارس می بایستی مبنای قیمت گذاری آن برای خوراک واحدهای پتروشیمی در داخل کشور قرار گیرد. همانطور که در ماده ۳۳ قانون برنامه چهارم و تبصره ذیل بند ب قانون هدفمند کردن یارانه ها تصریح شده است، هدفمندی یارانه ها می باید منجر به افزایش توان رقابتی محصولات صادراتی و تشویق سرمایه گذاری در حوزه پتروشیمی گردد، لذا مکانیزم قیمت گذاری می باید کاملاً شفاف و بگونه ای باشد تا قیمت گاز برای یک دوره حداقل ده ساله ثابت باقی بماند. .

تجربه نشان داده است که سیاست‌هایی مانند ممنوعیت صادرات، قیمت‌گذاری محصولات پتروشیمی و سایر مواردی که در واقع به نوعی دخالت دولت در این صنعت را به شکل سلبی نشان می‌دهند اثر معکوس داشته‌اند. اصلی که همواره باید مورد توجه مسئولان قرار گیرد، این است که برای توسعه این صنعت باید در زمینه قیمت‌گذاری محصولات این صنعت قاعده رقابت رعایت شود. چرا که در بلندمدت صنایعی در مسیر رشد و توسعه قرار می‌گیرند که در فضای شفاف و رقابتی فعالیت می‌کنند.

همچنین با توجه به اینکه رقبای صنعت پتروشیمی ایران عمدتاً در کشورهای حاشیه خلیج فارس فعالیت میکنند، لذا قیمت گذاری نباید بگونه ای باشد تا صنایع پتروشیمی ایران مزیت خود را در مقایسه با این کشورها از دست بدهند و قیمت ها به گونه ای تعیین گردد که آثار کوتاه مدت و بلند مدت آن بر متغیرهای کلان اقتصادی نظیر اشتغال، تولید، جذب سرمایه های خارجی و درآمدهای مالیاتی، کاملاً لحاظ شده باشد.

